

[63. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP, ingekomen in de zitting van den 6den October 1875.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot vaststelling der begrooting van uitgaven voor de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1876.

De toelichtende memorie (en bijlagen), die het wets-ontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 6den October 1875.

WILLEM.

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

[63. 2.]

ONTWERP VAN WET tot vaststelling der begrooting van uitgaven voor de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1876.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat ingevolge de wet van 3 December 1874 (*Staatsblad* n°. 193), houdende bepalingen omtrent het beheer der gelden bestemd tot voltooiing van het vestingstelsel, eene afzonderlijke begrooting van de uitgaven voor dit onderwerp voor de dienst van 1876 bij de wet behoort te worden vastgesteld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. I.

De begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, aangewezen bij de wet van den 18den April 1874 (*Staatsblad* n°. 64) wordt voor de dienst van 1876 vastgesteld als volgt:

Iste AFDEELING.

Materieel der artillerie.

Artikel 1. Aanschaffing en aanmaak van zwaar kustgeschut met den aanleve van dien f 828 140

Artikel 2. Aanschaffing en aanmaak van vestinggeschut met den aanleve van dien 1 549 300

Artikel 3. Aanschaffing en aanmaak van torpedo's of watermijnen met den aanleve van dien 100 000

_____ f 2 477 440

IIde AFDEELING.

Materieel der genie.

Artikel 4. Jaarwedden, toelagen en daggelden voor tijdelijk in dienst zijnde civile ingenieurs, opzigtters en teekenaars, toelagen voor officieren en opzigtters der genie, reis- en verblijfkosten, bureau- en localbehoefden, aankoop van instrumenten, kaarten en verdere benoodigdheden f 100 000

Transporteren f 100 000 f 2 477 440

Per transport f 100 000 f 2 477 440

Artikel 5. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren, herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aanleve van dien, aankoop en onteigening van perceelen, kosten van exploiten en processen, afkoop van regten, kosten en ongelden bij aankopen en overeenkomsten, het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz., een en ander betrekking hebbende tot verbetering van de *Nieuwe Hollandsche Waterlinie*:

1°. Voortzetten van het verbeteren van de vesting Naarden . . . f 120 000

2°. Voltooiing van de verbetering der vesting Muiden 70 000

3°. Laatstetermijnen van het verbeteren van het fort Uitermeer 25 000

4°. Verbeteren van de forten aan de *Tienhovensche vaart*, aan de *Gagel*, op den *Voordorpschen dijk*, bij *Rijnauwen* en bij *Vechten*. 320 000

5°. Voortzetten van het verbeteren van het fort op de *Biltstraat* 70 000

6°. Aanleg van batterijen aan den *Hoofddijk* en bij het *Hemeltje*. 400 000

7°. Voortzetten van het verbeteren der stelling van *Honswijk* 220 000

8°. Voortzetten van het verbeteren der stelling bij *Everdingen* en van het werk aan 't *Spoel* 200 000

9°. Voortzetten van het verbeteren der inundatiemiddelen bij *Tiel*, aan 't *Spoel*, en van gemeenschapswegen 450 000

10°. Verbeteren van de stelling bij *Asperen*. 100 000

11°. Voortzetten van het verbeteren der stelling van *Vuren* (3de gedeelte) 100 000

12°. Verbeteren der werken in het land van *Altena* 200 000

_____ 2 275 000

Artikel 6. Als voren, betrekking hebbende op het verbeteren der stelling van *Helder*:

Verbeteren van het kustfront der stelling 750 000

Artikel 7. Als voren, betrekking hebbende op werken tot dekking

Transporteren f 3 125 000 f 2 477 440

Per transport f 3 125 000 f	2 477 440	
van rivierovergangen en opneming van troepen:		
Voortzetting van den bouw van sperforten bij Zutphen en Zwolle.	60 000	
Artikel 8. Als voren, betrekking hebbende op de stelling van het Hollandsch Diep en het Volkerak:		
Verbetering der positie van Willemstad	100 000	
Artikel 9. Als voren, betrekking hebbende op de stelling van de monden der Maas en van het Haringvliet:		
1°. Aanleggen van een fort aan den Nieuwen Maasmond f 150 000		
2°. Verbeteren der vesting Hellevoetsluis en van de inundatiemiddelen in het land van Voorne	80 000	
		230 000
Artikel 10. Aanmaak van inrigtingen tot munitieberging en verbeteren van het inwendige van tot logies bestemde gebouwen in forten.	40 000	
Artikel 11. Telegraphische verbindingen van verdedigingswerken	42 000	
Artikel 12. Doen van opmetingen, waterpassingen, grondboringen enz. in de verschillende linien en vestingen, alwaar, ingevolge de wet van 18 April 1874 (<i>Staatsblad</i> n°. 64), werken tot voltooiing van het vestingstelsel aangelegd of verbeterd moeten worden en voor welke werken in de voorgaande artikels geen gelden zijn uitgetrokken	3 000	
IIIde AFDEELING.		
Artikel 13. Onvoorziene uitgaven	82 560	
		4 222 560
Totaal f	6 700 000	

Art. II.

Tot dekking der uitgaven begrepen in de bij ARTIKEL I dezer wet vastgestelde begrooting, wordt aangewezen:

a. de som van zes millioen twee honderd duizend gulden, beschikbaar gesteld bij het VIIIste hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1876;

b. het vermoedelijk batig slot der rekening van ontvang en uitgaaf wegens de begrooting ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel voor de dienst van 1875;

c. de toevallige baten, welke gedurende het jaar 1876 uit den aanleg der vestingwerken kunnen voortvloeiën.

Art. III.

Wanneer de som, uitgetrokken voor een der onderwerpen van uitgaaf, begrepen in de artikelen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 en 12 van ARTIKEL I dezer wet, ontoereikend mogt worden bevonden, kan het ontbrekende, met inachtneming van het voorschrift van het 2de lid van art. 24 der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), aangevuld worden door overschrijving uit den

post voor onvoorziene uitgaven, in hetzelfde artikel I voorkomende.

Art. IV.

De in den loop van het jaar 1876 opkomende behoeften, de voltooiing van het vestingstelsel betreffende, welke hare omschrijving niet vinden in de artikelen van genoemde begrooting, worden op den post voor *onvoorziene uitgaven aangewezen*.

Die uitgaven worden bij de rekening omschreven en verantwoord in zoovele posten als zij onderscheidene onderwerpen betreffen.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Oorlog,

[63. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

§ 1. De bijlage dezer behelst een overzicht van hetgeen tot uitvoering der vestingwet is gedaan, en welke werken het eerst onder handen dienen te worden genomen.

§ 2. In verband met de beginselen, ontwikkeld in § 3 van de Memorie van Toelichting, behoorende bij het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1876, is deze begrooting opgemaakt. Van daar dat er geene gelden zijn uitgetrokken voor nieuwe werken van grooten omvang in de Nieuwe Hollandsche Waterlinie, doch dat men zich hoofdzakelijk heeft bepaald tot het aanvragen van gelden tot het voortzetten van de werken, waarvoor in dit jaar fondsen zijn toegestaan, en verder ter verbetering van bestaande werken.

Tot verbetering van de zoo even genoemde linie wordt nu voorgesteld, behalve de verbetering van de bestaande werken, het maken van batterijen op den Hoofddijk en bij het Hemeltje, welke batterijen de Minister vermeent, dat, al mogt naderhand door een ander worden besloten, meer vooruit geschoven werken te doen aanleggen — hetgeen echter niet met zijne zienswijze zou strooken — toch niet overbodig zijn te achten; hij beschouwt ze echter thans als onmisbare schakels in de reeks van werken rondom Utrecht. Die werken zullen zijn batterijen, voorzien van *bomvrij logies en munitieberging*. Ten gevolge van het niet maken van meer vooruitgeschoven werken blijft de post aan den Gagel meer in de eerste linie, en is dus de verbetering van dat weinig beduidend werk zeer noodig geworden.

De werkzaamheden in de stelling Helder zullen zich vooreerst bepalen tot voortzetting van de verbetering der Oostbatterij en der kustbatterijen van de forten Erfprins en Kijkduin; eerst na afloop der laatstgepoemde werken is het raadzaam Kaaphoofd onder handen te nemen.

Ook zijn gelden aangevraagd voor de voortzetting van den bouw van sperforten nabij Zutphen en Zwolle. Met de werkzaamheden tot den aanleg is nog geen aanvang gemaakt. Dit heeft zijne oorzaak in de omstandigheid, dat de Minister zich met de keuze der plaatsen van zijn ambtsvoorganger niet kon vereenigen, wyl hij de voorkeur geeft aan den aanleg van forten op den regter- boven die op den linkerover voor den IJssel. Dien ten gevolge zijn andere ontwerpen gemaakt, welke nu onderzocht zullen moeten worden. De Minister hoopt echter, weldra de ontwerpen te kunnen vaststellen.

§ 3. Behalve voortzetting van werken ter verbetering van de Nieuwe Hollandsche Waterlinie, van de stelling van Helder en den bouw van sperforten, heeft de Minister geoordeeld ook gelden te moeten aanvragen tot verbetering der stellingen van het Hollandsch Diep en 't Volkerak, en van de monden der Maas en van het Haringvliet.